

Rozmowa, czyli jak wymieniać myśli za pomocą słów

Bibliografia:

- Źródło: Clive Staples Lewis, *W tajemniczej krainie*, [w:] tegoż, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*, tłum. Andrzej Polkowski, Warszawa 1994, s. 12–13.
- Źródło: Stanisław Grabowski, *Rysunek*, [w:] tegoż, *Wierszyki na cały rok*, Warszawa 2002, s. 104.

Rozmowa, czyli jak wymieniać myśli za pomocą słów

Dziewczynki rozmawiają ze sobą

Źródło: Pezibear [czyt. pezbier], Pixabay [czyt. piksabej], domena publiczna.

Kiedy pytasz kolegów, czy odrobili pracę domową, wymieniasz uwagi z mamą na temat oglądanego filmu albo opowiadasz młodszemu bratu o koloniach, na które pojedziesz w wakacje, to po prostu rozmawiacie. W inny sposób komunikujesz się z rodziną, a w inny z nauczycielem czy panią w sklepie. Ważne, żeby być kulturalnym i umieć odpowiednio dobierać słowa. Czym jest rozmowa? Poznaj ją nieco lepiej!

Polecenie 1

Skorzystaj z dowolnego słownika języka polskiego i wyjaśnij termin „dialog”. Wyjaśnij, w jaki sposób zapisuje się dialog w tekście.

Ciekawostka

Słowo „dialog” pochodzi z języka greckiego: *dialegomai* – rozmawiać oraz *diálogos* – rozmowa, dialog. Z kolei *diálogos* to połączenie wyrazu *logos*, które oznacza „słowo”, „sens” lub „zamyślenie” oraz przyimka *dia*, który w języku greckim określa ruch z jednego punktu do drugiego. W pewien sposób dialog można uznać za wymianę komunikatów, słów i myśli, które krążą pomiędzy rozmówcami.

Zapoznaj się z filmem, w którym Elżbieta Golińska czyta wiersz Stanisława Grabowskiego *Rysunek* lub przeczytaj zamieszczony poniżej utwór i wykonaj ćwiczenia.

Film dostępny pod adresem [/preview/resource/R1DCnc6b3I7pP](https://contentplus.pl/preview/resource/R1DCnc6b3I7pP)

Wiersz Stanisława Grabowskiego pt. „Rysunek” czyta Elżbieta Golińska

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Nagranie wideo. Na początku pojawia się plansza z napisem: Stanisław Grabowski „Rysunek”. Następnie Elżbieta Golińska czyta wiersz w sali teatralnej z rzędami bordowych krzeseł. Na końcu filmu pojawia się plansza z napisami: wystąpiła Elżbieta Golińska, realizacja Contentplus.pl, na zlecenie Uniwersytetu Wrocławskiego, w ramach projektu „E-podręczniki do kształcenia ogólnego”, wrzesień 2014.

Rysunek

– Co robisz, synku?

– Rysuję ptaka.

Oto dziób,

skrzydła,

łapki.

Skończyłem!

– Nie kończ.

Rysuj dalej.

Narysuj mu drzewo,

Narysuj mu gniazdo,

Narysuj mu przyjaciela.

Źródło: Stanisław Grabowski, *Rysunek*, [w:] tegoż, *Wierszyki na cały rok*, Warszawa 2002, s. 104.

Ćwiczenie 1

Określ, kto z kim rozmawia w wierszu Stanisława Grabowskiego. Zanotuj swoją odpowiedź.

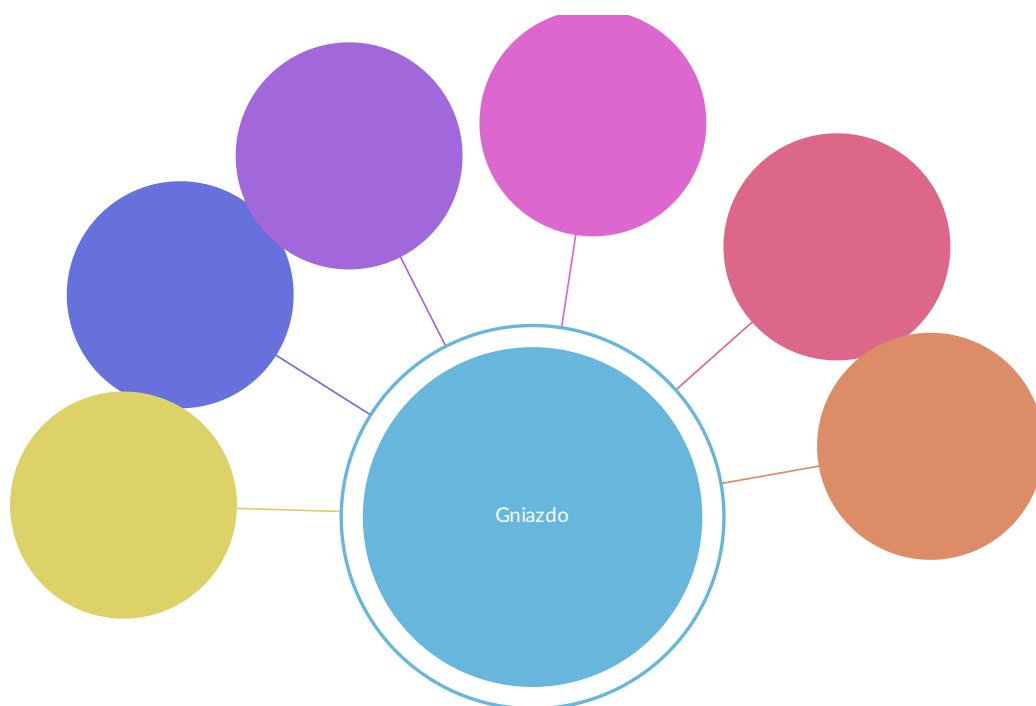
Ćwiczenie 2

Poniżej znajdują się trzy pytania. Wybierz jedno z nich i krótko uzasadnij swoją odpowiedź.

1. Dlaczego rodzic zaproponował synowi narysowanie drzewa?
2. Dlaczego rodzic zaproponował narysowanie synowi gniazda?
3. Dlaczego rodzic zaproponował narysowanie synowi przyjaciela?

Polecenie 2

Uzupełnij mapę myśli skojarzeniami ze słowem **gniazdo**.

Ćwiczenie 3

Zaznacz w tekście wiersza wypowiedzi rodzica zielonym, a wypowiedzi syna czerwonym kolorem. Zwróć uwagę na to, jaki znak znajduje się przed każdą wypowiedzią. Jaka jest jego nazwa?

 zielony

 czerwony

Stanisław Grabowski

Rysunek

– Co robisz, synku?

– Rysuję ptaka.

Oto dziób,

skrzydła,

łapki.

Skończyłem!

– Nie kończ.

Rysuj dalej.

Narysuj mu drzewo,

Narysuj mu gniazdo,

Narysuj mu przyjaciela.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4

Znajdź w tekście wiersza wyraz z wykrzyknikiem. Wyjaśnij, jakie uczucia podkreśla użycie wykrzyknika.

Polecenie 3

Przeczytaj wiersz Stanisława Grabowskiego z podziałem na role i odpowiednią intonacją.

Przeczytaj fragment powieści [Clive'a Staples'a Lewisa](#) i wykonaj ćwiczenia.

” Clive Staples Lewis

W tajemniczej krainie

Był to [faun](#). Kiedy zobaczył Łucję, tak gwałtownie podskoczył z wrażenia, że wszystkie paczki wypadły mu z rąk. [...]

– Dobry wieczór – powiedziała Łucja. Faun był tak zajęty zbieraniem swoich paczek, że w pierwszej chwili nie odpowiedział na jej powitanie. Dopiero kiedy skończył, lekko się skłonił i powiedział:

– Dobry wieczór, dobry wieczór. Najmocniej przepraszam, nie chciałbym być zbyt natrętny, ale czy nie myślę się, sądząc, że jesteś Córką Ewy?

– Mam na imię Łucja – odpowiedziała. [...]

– Czy to znaczy, że jesteś człowiekiem?

– Oczywiście, że jestem człowiekiem – powiedziała Łucja [...] zdziwiona.

– Naturalnie, naturalnie. Cóż za głupiec ze mnie! Ale proszę zrozumieć, jeszcze nigdy nie widziałem Syna Adama lub Córkę Ewy. Bardzo się cieszę. Trzeba ci bowiem wiedzieć... – i tu urwał, jakby miał powiedzieć coś, czego nie zamierzał, ale w porę ugryzł się w język.

– Bardzo mi przyjemnie. Pozwól, że się przedstawię. Nazywam się Tumnus. [...] – A czy wolno mi zapytać, o Łucjo, Córkę Ewy, w jaki sposób znalazłaś się w Narnii?

– W Narnii? A co to takiego? – zapytała Łucja.

– Przecież znajdujemy się w kraju, który nazywa się Narnią. [...] A ty, ty zapewne przybywasz z Zachodniej Puszczy?

– Ja... ja przyszedłam tu ze starej szafy w garderobie – wyjąkała Łucja.

– Ach! – westchnął pan Tumnus [melancholijnie](#).

– Gdybym tylko trochę bardziej przykładał się do geografii, [...] to bez wątpienia wiedziałbym wszystko o tych dalekich [...] krajach.

– Ale to wcale nie są żadne kraje – powiedziała Łucja, rozbawiona.

– To jest tam, zaraz za nami... a w każdym razie... no, nie jestem taka pewna. Tam jest lato.

– Jednakże – zauważył pan Tumnus – w Narnii jest zima, i to od tak dawna! Jeżeli będziemy tak stać i rozmawiać w tym śniegu, to możemy się przeziębnić. Czy Córka Ewy z dalekiego kraju Gar-Deroby, gdzie panuje wieczne lato wokół prześwietnego miasta Staraszafa, nie zechciałaby przyjąć zaproszenia na mały podwieczorek?

– Bardzo panu dziękuję, panie Tumnusie – powiedziała Łucja. [...] –
A więc – w drogę! [...]

Źródło: Clive Staples Lewis, *W tajemniczej krainie*, [w:] tegoż, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*, tłum. Andrzej Polkowski, Warszawa 1994, s. 12–13.

Ćwiczenie 5

Zaznacz w rozmowie pomiędzy Łucją a Faunem wszystkie znaki przestankowe.

 zielony

– Dobry wieczór – powiedziała Łucja . Faun był tak zajęty zbieraniem swoich paczek , że w pierwszej chwili nie odpowiedział na jej powitanie . Dopiero kiedy skończył , lekko się skłonił i powiedział :

– Dobry wieczór , dobry wieczór . Najmocniej przepraszam , nie chciałem być zbyt natrętny , ale czy nie mylę się , sądząc , że jesteś Córką Ewy ?

Źródło: Learnetic S.A, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 6

Poniżej znajdują się przykłady czasowników użytych w tekście. Wybierz te, które oznaczają mówienie.

był ☐	, zobaczył ☐	, podskoczył ☐	, wypadły ☐	, powiedziała ☐	,
odpowiedziała ☐	, urwał ☐	, chciałbym ☐	, zapytała ☐	, ugryzł się ☐	,
skończył ☐	, wyjąkała ☐	, westchnął ☐	, stać ☐	, wiedziałbym ☐	

Źródło: Learnetic S.A, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 7

Wypisz kilka sformułowań z fragmentu powieści C. S. Lewisa, które świadczą o uprzejmości Łucji i pana Tumnusa względem siebie.

Źródło: Ośrodek Rozwoju Edukacji, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 8

Zastanów się, jak powinien być zapisywany dialog. Uzupełnij tekst podanymi poniżej wyrazami.

Kiedy zapisujesz , czyli dialog, pamiętaj, aby:

- wypowiedź każdej osoby zapisać w oddzielnej ;
- zakończyć każdą wypowiedź znakiem , np. kropką, lub zapytania.

linijce

znakiem

rozmowę

interpunkcyjnym

wykrzyknikiem

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 9

Uzupełnij brakujące elementy dialogu, korzystając z podpowiedzi znajdujących się poniżej.

– Jak masz na imię? – chłopiec.

– Marysia – dziewczynka. – Otrzymałam imię po mojej babci. A Ty jak się nazywasz?

– Adam, a to mój pies Reksio. – Nagle zza nóg chłopca wyłoniła się włochata kulka o dużych, brązowych oczach.

– Jaki słodki. O, a jaką ma śliczną białą plamkę na ogonie – Marysia.

To prawda. Potrafi też podawać łapkę, zobacz. Reksiu, podaj łapę – chłopiec do swojego przyjaciela. Piesek usiadł, wyciągnął łapkę w stronę Adama i zamerdzał ogonem.

– Wspaniale! – radośnie Marysia. – Za to należy mu się nagroda – .

– Chodźmy do mnie – chłopiec. – Moja mama na pewno coś dobrego dla niego znajdzie.

Jestem

powiedział

odpowiedziała

dodała

zapytał

zauważyła

zaproponował

krzyknęła

–

Źródło: Learnetic S.A, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 4

Ułóż dialog, w którym poprosisz koleżankę lub kolegę o radę. Możesz skorzystać z poniższego wzoru lub wymyślić inną sytuację

Wzór: Rozmawia dwóch uczniów na przerwie.

- Przyjeżdża do mnie kuzynka z Londynu. Co powinnam jej u nas pokazać?
- Pokaż jej naszą szkołę.

Wieczór na plaży

Źródło: Pixabay [czyt. piksabej], domena publiczna.

Polecenie 5

Przyjrzyj się zamieszczonej powyżej fotografii, a następnie ułóż na jej podstawie opowiadanie z dialogiem.

Słownik

faun

mityczna postać, miał nogi kozła, a tułów człowieka; w mitologii rzymskiej bóg lasów i pól, w mitologii greckiej bożek leśny w orszaku Dionizosa

melancholia

nastrój łagodnego smutku